

HUNGARY

JUSTICE
PRISONS & CAMPS
LABOR

M.J.
12 August
I.-6925

The Ministry Of Justice: Hungary's Biggest Slave Driver.

SOURCE MUNICH: A 32-yr old employee of the Ministry of Justice in BUDAPEST who left Hungary on 5 July 1952 and crossed the border illegally near HEGYESHALOM. He came via Austria to Germany, he was employed with the Hungarian Ministry of Justice from 1945 until July 52 as book keeper in the administration of the industrial enterprises attached to the Ministry. report contains his own experiences and observations.

DATE OF OBSERVATION: From 1945 until 5 July 1952.

* * *

Az Igazságügyminisztérium BUDAPEST, V., Markó utca 16 szám alatti épületének negyedik emeletén székel a kommunista diktatura egyik legsötétebb üzemét, a rabszolgamunkát irányító Gazdasági Osztály és a közvetlenül alája rendelt Igazságügyminisztériumi Ipari Vállalat és Igazságügyminisztériumi Mezőgazdasági Vállalat. A kihalt, csendes folyókra nyíló semmitmondószövegű táblákkal ellátott ajtók mögött megbuvó kommunista funkcionáriusok szabadon rendelkeznek az elítélt magyarok tízezreinek munkaereje felett és állandóan újabbnál újabb embertelen rendeleteket gyártanak a szabadságuktól megfosztott magyar rabszolgatömegek munkaerejének minél tökéletesebb kizsorolására.

Az elítéltekkel folyó rabszolgakereskedelem legfőbb irányítói:

KARDOS János miniszteri osztálytanácsos, az Igazságügyminisztérium Gazdasági Osztályának főnöke,

FEKETE Tibor az Igazságügyminisztérium Ipari Vállalat vezetője és KÖKÉNY Imre, az Igazságügyminisztérium Mezőgazdasági Vállalat vezetője.

KARDOS János osztályvezető mintegy 40 éves, igen alacsony termetű, sovány kis emberke, aki, aki külső megjelenésének hátrányait nagy hangjával próbálja ellensúlyozni. Egészségtelenül sápadt arca, savószínű szeme, nyirkos keze még csak ellenségesebbé teszi KARDOS-t, aki korábban kereskedősegéd volt. Az Igazságügyminisztérium Ipari Vállalat vezetője FEKETE Tibor, külsőleg éppen ellenkezője főnökének. Körülbelül 42-45 éves lehet, 172 cm. magas, szikár termetű,

/more/

HUNGARY
/cont'd/
1.

haja fekete és arcára is sötét színű. Bár bozontos szemöldöke alól vad szemeket mereszt a vele beszélőre, beszédmodora azonban KARDOS-éval ellentétben kimért és nyugodt.. FEKETE is kis jelentéktelen kereskedőségből lett vállalatvezetővé. KARDOS és FEKETE különböző természetük ellenére is jól megértik egymást és mind a ketten vad kommunisták. Vállalva versenyeznek abban, hogy melyikük tudja újabbnál újabb módszerekkel még jobban megnehezíteni az elítélt rabok életét. Kevés ember lelkiismeretét terheli annyi bűn és felelősség mint ezét a két, emberi mivoltából kivetkőzött magasrangu kommunistaét, akiknél aligha okozott valami is több kárt az elítélt, főleg politikai raboknak.

KÖK NY Imre az Igazságügyminisztérium Mezőgazdasági Vállalat vezetője, bár szintén tagja a kommunista pártnak, de távolról sem olyan veszélyes, mint két társa. Gazdasági szakiskolát végzett még a második világháború előtt és jó szakembernek ismerik. A vezetőségi értekezleteken igyekszik KARDOS és FEKETE rabgyűlölő magatartását mérsékelni, de nem sok eredménnyel.

Igen veszedelmes kommunista még az Igazságügyminisztériumi Ipari Vállalatnál dr. ACSAY László főrevizor, KARDOS és FEKETE elvtársak legodaadóbb munkatársa és ötletadója. ACSAY körülbelül 30-35 éves 180 cm. magas, puffadt, szeplősarcu férfi, rendkívül kétszínű természetű. Amikor a vállalat alá rendelt üzemegységek irodáit ellenőrzi, igen nyájasan elegyedik szóba az ott dolgozó rab őrökkel, cigarettával kínálja őket, hozzátartozóik felől érdeklődik. Ezek azután azt hiszik, hogy ACSAY velük érez és az óvatosságot félretéve, bizalmasan elmondják neki, hogy hogyan próbálják rabtársaik könnyíteni és elviselhetőbbé tenni a nehéz kényszermunkás életet. ACSAY azután ezekből az elszólásokból szerez újabb ötleteket és a vezetőségi értekezleteken, miközben nevetve viccekszik azzal, hogy hogyan és miként férközt be a rabok bizalmába, újabb javaslatokat tesz a rabokkal való bánásmód megszigorítására és munkaerejüknek fokozottabb kizsákmányolására.

Az Igazságügyminisztérium Gazdasági Osztályán és a közvetlenül alá rendelt két vállalatnál csak igen kevés beosztott tisztviselő dolgozik. A vállalatoknál minden egyes üzemegységnek van egy szakreferense. Így például az Ipari Vállalatnál a BUDAPEST-i üzemegység referense SZALAY Gyula egy 30 év körüli sovány fiatalember, kommunista párttag, de nem tartozik a legrosszabbak közé. Különbösen a jó munkásokat és a jó szakembereket becsüli sokra a rabok között és több ízben védelmébe vett olyan rabokat, akik ellen ACSAY külön szigorító vagy büntető intézkedéseket követelt. A SZEGED-i üzemegység referense KUN Imre aktív kommunista és a női rabok réme. Sikertült is elérnie, hogy a KALOCSA-i üzemegység irányítását és ellenőrzését bizzák rá, ahol kizárólag csak női rabokat foglalkoztatnak. A MÁRIA-NOSZTRA-i üzemegység referense ugyancsak SZALAY Gyula.

Az elítélt rabok ma kötelesek kényszermunkát végezni Magyarországon. Ezeknek a raboknak az egyes munka-

/more/

HUNGARY

/cont'd/

2.

helyekre való irányítása, foglalkoztatása és ellenőrzése az Igazságügyminisztérium főfeladata. A munkaképes rabok, melyeknek száma az 1952 évi júniusi állománytartás szerint meghaladta a 38.000-et, részint az Igazságügyminisztérium ipari vagy mezőgazdasági vállalatának valamelyik ügyészségénél dolgoznak, vagy pedig bérbeadják őket a munkaerőhiánnyal küzdő állami vállalatoknak, gyáraknak, bányáknak, vagy állami gazdaságoknak. Az elítélt rabok rendszerint olyan munkahelyekre kerülnek, ahol nehéz, vagy életveszélyes fizikai munkát kell végezni csekély díjazás ellenében. A "bérbeadott" elítéltek után a munkaadó vállalatok a kollektív szerződés értelmében megállapított munkabérek 75 %-át fizetik be az Igazságügyminisztérium gazdasági osztályának számlájára.

A rabok munkateljesítménye után járó bérekkel azután KARDOS és FEKETE elvtársak hatalmas visszaéléseket követnek el. FEKETE Tibor vállalatvezető még 1950 nyarán megbízható/rendszerint gazdasági bűncselekményekért elítélt/rabokból külön normázó brigádot nevelt ki az alája rendelt kényszerszemlékkel dolgozó üzemek részére és ezekben a normát úgy állapította meg, hogy a 100 % országos viszonylatban 140-150 %-nak felel meg. Mind a saját üzemekben, mind az idegen munkahelyeken dolgozó rabok felé azonban csupán a teljesítménybér 75 %-a kerül elszámolásra, a többi a gazdasági osztály tiszta nyeresége. Az elszámolásra kerülő 75 %-nak további 80 %-át még újból levonják különféle címeken. Így pl. ellátás, ruhakoptatás, lakás, világítás, fűtés, a felügyelő fegyőrök napidíja, stb. A fennmaradó 20 %-kal a rab szabadon rendelkezhetik, de csak elméletileg.

A kényszerszemlék végző rabnak fennmaradó 20 %-ot ugyancsak az Igazságügyminisztérium Gazdasági Osztálya vágja zsebre. KARDOS elvtárs ugyanis a Börtönügyi Osztályon keresztül letiltatta a családtagok részéről történő csomagküldést, ezzel szemben engedélyezte, hogy a rabok a Gazdasági Osztály útján, tisztálkodási szereket, élelmiszerpótlékot és korlátozott mennyiségben cigarettát vagy dohányt szerezhessenek be.

Az Igazságügyminisztériumi Ipari Vállalat tulajdonképpen olyan volt önálló és később államosított ipari vállalatok egyesüléséből keletkezett, melyek gyártelepe, vagy annak egy részlege korábban is valamelyik büntetőintézetben volt elhelyezve. Az utóbbi évek során az Igazságügyminisztériumi Ipari Vállalat még több újonnan alapított ipari üzemmel is bővült, a korábbi vezetése alatt álló üzemeket pedig nagyobb kapacitásúakká fejlesztették ki. Az Igazságügyminisztériumi Mezőgazdasági Vállalat ezzel szemben az utóbbi időkben vesztett birtokállományából. Az elvesztett birtokokat állami gazdaságok kapták meg.

/more/

HUNGARY

/cont'd/

3.

Az Igazságügyminisztériumi Ipari Vállalat.

Több üzemegységet foglal magában, melyek közül a legjelentősebb a BUDAPEST-i. A BUDAPEST-i üzemegység központi telephelye az 1. számú Országos Büntetőintézet Munkatábor /volt Gyűjtőfogház/ BUDAPEST, X. Kozma utca 13. A BUDAPEST-i üzemegység négy gyárüzemet foglal magában.

1./ A KÖBÁNY-i Hajlitott Butorgyár. - BUDAPEST, X. Kozma utca 13. Az ország egyik legnagyobb butorgyára, mely az új profil szerint kizárólag hajlitott lábu székeket és ruhafogasokat készít. A gyárban foglalkoztatott rabmunkások száma ez év tavaszán 350 körül mozgott. A gyár gépi berendezése igen jó állapotban van, sok közöttük az új gép. A Kőbányai Hajlitott Butorgyár naponta átlag 20 köbméter deszkát és 20-25 köbméter félig megmunkált faanyagot használ fel. Az erőltetett munkatempó, a nyersanyag silány minősége és a helytelen tárolás következtében igen sok a gyárban a selejt, melyet a szakértők havonta átlag 40-45 %-ra becsülnek.

A gyár jelenlegi igazgatója THESZ /fnu/, aki a volt tulajdonosnak, PÁSZTOR-nak /fnu/ társa volt. Jelenlegi vezető állását párttagságán kívül szaktudásának és opportunus magatartásának köszönheti. A gyár üzemi bizottságának egy ZALÁN /fnu/ nevű okl. gépész, volt tengerész géptiszt az elnöke. Száraz, hallgató ember, aki jóindulattal viseltetik a rabok irányában. Kárpátaljai származású, Máramarosban saját fűrésztelepe volt és a megszálló szovjet csapatok elől menekült Magyarországra. Az üzemi párttitkár tisztét egy KOLOZS /fnu/ nevű volt munkavezető tölti be, aki igen lelkes kommunista. A néphadseregben tartalékos hadnagyi rendfokozatot nyert.

2./ Gombgyár. - állami vállalat. BUDAPEST, X. Kozma utca 13. 1950 májusáig a VAC-i fegyrintézet üzeme volt. Ekkor az ÁVH vette át a fegyrintézet igazgatását, azt állam-biztonsági büntetőintézetként alakították át és a Gombgyárat átköltöztették BUDAPEST-re, a volt gyűjtőfogházba. A gombgyárban mintegy 300 elítélt rab dolgozik. Havi keresetük 280-500 forint között mozog, ami valamivel magasabb mint a butorgyári kényszermunkások havi 240-400 forint közötti keresete. Természetesen mindkét esetben csak a kereset 20 %-át írják a rabok javára. A gombgyár berendezése igen elavult, új gép az egész üzemben csak kettő akad, emiatt a selejt állandóan 30 % körül mozog. A gyár szaru, galalith, csont és kődióból készít gombokat. A kődiógombok gyártása mintegy 3 hónap óta szünetel nyersanyag hiánya miatt. Ugyan csak fennakadás mutatkozik a galalith lemezekből készülő gombok gyártásánál is, melynek az az oka, hogy a szintén anyagjuttatással küzdő Kőbányai Műanyaggyár, nem tud elegendő mennyiségű galalith lemezt szállítani.

/more/

HUNGARY
/cont'd/

4.

A termelt árunak csak mintegy 15 %-a első osztályú, ezt mind a Szovjetunióba exportálják. A fennmaradó és némileg hasznavehető másodosztályú gombmennyiség az összmennyiség 55 %-át teszi ki. Ebből a belföldi szükségletet fedezik, főleg a katonaságét, úgy hogy a polgári szükséglet fedezésére alig marad valami.

A gombgyár igazgatója VASAS /fnu/ aki korábban mint művezető dolgozott a VAC-i fegyrintézet gombgyáránál. Kiméletlen, törtető, aki hogy célját elérje, nincsen tekintettel senkire sem. Így tett már 1944-ben is, amikor feljelentette a gombgyár illegálításban lévő volt zsidó tulajdonosát DEUTSCH-ot a Gestaponál, akit családjával együtt elhurcoltak és KZ-ben el is pusztultak. VASAS népi német származású és nagy náci szinpátiaja ellenére a szovjet csapatok megjelenése után mint nagybangu kommunista lépett fel és csakhamar élénk szerepet vitt a náci kommunista párt életében. A párt segítségével a KZ-ben elpusztított volt tulajdonos keresztény társát is félreállította az utjából, így mint megbízható kommunistát és szakembert, őt bízták meg a gyár vezetésével. Ezt a szerepét 1948 óta a párt legnagyobb megelégedésére látja el. Az elitelt munkásokkal igen durván bánik, gyakran tettelegesen is bántalmazza őket, és hogy a gyárban a balesetek napirenden vannak, azért is VASAS a felelős. A gépek védőberendezését azzal az időközlással szereltette le, hogy lassítják azok forgási sebességét. A munkatermekben csak villanyfény mellett lehet dolgozni, de VASAS igazgató itt is elrendelte, hogy a legkisebb fogyasztású égőket lehet itt is csak használni, mit sem törődve vele, hogy a rab munkások, különösen a gomb osztályozók és minősítők látása teljesen elromlik a félhomályban.

A gombgyár tulajdonképeni szakmai vezetője GÁBOR miklós vegyész mérnök. Bár kommunista párttag, de nagy népszerűségnek örvend a rabok körében, mert emberségesen bánik velük. Az üzemi párttitkár egy SZALAY /fnu/ nevű volt művezető, akit a rabok igen gyűlölnék, mert állandóan hajszolja őket.

3. Az Igazságügyi Ipari Vállalat Asztalosárugyára. Új üzem, mely a volt gyűjtőfogház házi asztalosműhelyéből nőtte ki gyárüzemmé magát. Az asztalosárugyárban összesen mintegy 120 rabot foglalkoztatnak, akik igen magas norma szerint kénytelenek dolgozni, ezért havi keresetük alig éri el papíron a havi 240 forintot. Bár hivatalosan csak irodabutorokat lenne szabad az üzemben gyártani, befolyásos pártfunkcionáriusok itt készíttetnek maguknak olcsó pénzért jó butorokat lakásuk részére. Ez a gyár jóminőségű bolgár import faanyagot kap, a selejt azért itt a legolcsóbb. Az üzem vezetője egy li-alhadnagyi rangban lévő /NU/ volt asztalosmester, aki vad kommunista és durva munkás-hajcsár.

/more/

HUNGARY

/cont'd/

5.

4./Az Igazságügyi Ipari Vállalat Központi Raktára.

A vállalat üzemi részére tárol szerszámokat, gépeket, nyersanyagokat stb. Állandóan terjeszkedik. Ma már nemcsak a fegyház több épületrészét foglalja magában, hanem raktári célra használják a fegyház volt római katolikus és protestáns templomát is. A központi raktárt egy KONDOR /fnu/ nevű emner vezeti, akiről közelebbi adatok nem ismeretesek.

Az Igazságügyi Ipari Vállalat BUDAPEST-i üzemegysége összes vállalatának legfőbb vezetője egy ZAMENCSEK /fnu/ nevű 40 év körüli volt asztalossegéd. Aktív kommunista párttag, durva lelkű, szadista, akitől nemcsak a rabok, hanem a polgári alkalmazottak is rettegnék. Bent a miniszteriumban is utálják erőszakossága és végtelen rosszindulata miatt. A fenálló rendelkezések értelmében, ha egy fogoly jó magaviseletet tanúsít és jó munkaeredményt tud felmutatni, próbaidőre büntetésének egy negyedét, kivételesen egy harmadát el lehet engedni. Ennek a kedvezménynek a megadásához a BUDAPEST-i üzemegység gyáraiban foglalkoztatott raboknál ZAMENCSEK elvtárs ajánlása szükséges. Bár már több év óta tölti be a BUDAPEST-i üzemegység vezetői tisztét, eddig még egyetlen esetben sem járult hozzá büntetés elengedéséhez. Mikor ezt a tényt egy vezetőség ülésen KÖKÉNY Imre, a mezőgazdasági vállalat vezetője megemlítette, ZAMENCSEK gögösen csak ennyit válaszolt: "Én bizony nem leszek jó egy dög reakcióshoz sem!".

Az ugyancsak négy gyárból álló SZEGED-i üzemegység vezetője DOBOS /fnu/, aki nem rosszindulatú ember, ezért a KARDOS-FEKETE-ACSAY féle trió nincs is vele megelégedve.

1./ Az Igazságügyi Ipari Vállalat Cipőgyára, 1950 nyarán létesült a volt BUDAPEST-i Gyűjtőfogház és a volt VAC-i fegyház cipőüzemeinek egyesítéséből. A cipőgyárban készült cipők, bakancsok és csizmák ma a legszebb formájúak és a legjobb szabásúak az országban. Ennek magyarázata az, hogy az itt dolgozó elítélt rabok között nagyon sok a régi, jó hírnévnek örvendő BUDAPEST-i cipőkészítő mester és szabás. Ezek 80 %-a mint politikai fogoly hosszútartalmú /tíz év és attól fölfelé/ büntetését tölti SZEGED-en. A gyárban mintegy 70 elítélt rab dolgozik, jövedelmük igen csekély, 130-180 forint között mozog, bár kizárólag a legfinomabb kézi munkát végzik. A gyár gyakran kap katonai megrendelést is, de csak a néphadsereg kiváltságos, magasrangú tisztjei részére. A gyár vezetője KURTAK György, cipőfelsőrész szabász, kommunista párttag, aki ennek ellenére a rabok körében népszerű, mert munkásait ellenkező politikai meggyőződésük ellenére is munkájuk után becsüli meg.

2./ Az Igazságügyi Ipari Vállalat Papucsgyára. 1950 márciusában helyezték át VAC-ról SZEGED-re Kistelejesítő-képességű üzem, mely mindössze csupán 40 rabot foglalkoztat, akik átlagos keresete havi 180 forint körül van. A gyár állandó nyersanyaghiánnyal küzd. Vezetője egy DÓZSA /fnu/ nevű cipésmester, akiről közelebbiek nem ismeretesek.

/more/

HUNGARY

/cont'd/

6.

3./ Az Igazságügyi Nyomda Vállalat. Ugyancsak 1950 tavaszán került VÁC-ról SZEGED-re. A nyomdában foglalkoztatott rabok száma 36 fő, akik aránylag jól keresnek, havi átlagos fizetésük a papírforma szerint 600 forintot tesz ki. A nyomda felszerelése elég gyenge, helyiségei sem megfelelőek. A rabok között csak kevés a szakmunkás. Itt nyomják az Igazságügyi Közlönyt, valamint a párt több propaganda kiadványát is. Az egészségvédelem a legprimitívabb, a munkatermek sötétek, nyirkosak, levegőtlenek.

4./ Az Igazságügyi Ipari Vállalat Szövőgyára. Kis üzem, alig 200 munkással. Gépi berendezése elavult és rossz állapotban van. Az üzem modernizálását az ötéves terv keretében előirányozták, de a beruházásra eddig még nem engedélyeztek hitelt. A késés valószínű oka a jugoszláv határ közelsége.

Az Igazságügyi Ipari Vállalat MÁRIANOSZTRA-i üzemegységének két gyára van, melyeknek teljhatalmu vezetője 1952 tavasza óta KABOS Géza volt gyári segédmunkás. Rosszindulatu, minden emberségéből kivetkőzött vad kommunista, aki a rabok iránt határtalan gyűlölettel van eltelve. A sűrűn alkalmazásra kerülő, szigorú fegyelmi büntetéseknek KABOS az értelmi szerzője. Bár még csak rövid ideje vezeti a MÁRIANOSZTRA-i üzemegységet, mind a rabok, mind a kevés számu polgári munkások gyűlölik és rettegnek tőle.

1./ Igazságügyi Ipari Vállalat Bakelit Présgyára. Ez az üzem 1950 tavasza óta nagyobb vándorutat tett meg. Eredetileg VÁC-ott működött, ahonnan ekkor BUDAPEST-re telepítették. A meglehetősen nagyterjedelmű gépek itt azonban csak nehezen voltak elhelyezhetők, a helyhiány miatt teljesítőképességüket nem tudták kihasználni, sőt a működésükkel együttjáró erős rázás közben a műhelyek vékony falai is megrepedeztek. Ezért még 1950 őszén MÁRIANOSZTRA-ra helyezték át a bakelit présgyárat, ahol azóta is működik. A gyárban foglalkoztatott rabok száma 80-90 között van, fizetésük átlag havi 500 forint, kielégítő lenne, de csak a papírforma szerint ennyi. A bakelit présgyárban kapcsolótáblákat villanykapcsolókat, rádiódobozokat stb. készítenek elég jó minőségben. A gyártásban, bár a selejt elég kevés, az állandó nyersanyaghiány miatt komoly fennakadások mutatkoznak. A gyártást egy FEHÉR /fnu/ nevű mérnök vezeti, aki jó szakember hírében áll.

2./ Igazságügyi Ipari Vállalat Játékárúgyára. A volt BUDAPEST-i gyűjtőfogház kis műhelyéből fejlődött ki, melyet a rabok kezdeményezésére néhány évvel ezelőtt létesített az Igazságügyminisztérium. BUDAPEST-ről SZEGED-re majd később innen MÁRIANOSZTRA-ra került a játékárúgyár. A foglalkoztatott elítéltek főleg szakmunkások:asztalosok, iparművészek létszáma mintegy 60 fő. Itt nemcsak a munkát végzik a rabok, hanem az üzem vezetése is az ő kezükben van, csupán a felügyelet ellátására van a gyárba egy fehyőrtiszt beosztva. A Játékárúgyár az Igazságügyi Ipari Vállalat leg-

/more/

HUNGARY
/cont'd/

7.

hasznathajtottabb üzeme. Az önköltség jóformán a semmivel egyenlő mert a munkások csak napi 2.50 forint napszámot kapnak papíron, az üzem nyersanyagellátását pedig a vállalat BUDAPEST-i butorgyárának és asztalosárugyárának hulladékából veszik. Ennek ellenére a gyárból kikerülő játékok valóságos remekműszámba mennek.

Az Igazságügyminisztériumi Ipari Vállalat utolsó üzemegysége KALOCSA-n van, két üzemmel rendelkezik, melyeket LESZ Mária vezet. Az egyik üzem a

1./ Fehérnemű konfekciós varroda, melyben 80 női rab dolgozik, a másik a

2./ Szőnyegszövő üzem mely 40 elítélt női munkást foglalkoztat. Az utóbbi üzem keretén belül egy kisebb női rabcsoport még játékbaba gyártással is foglalkozik. Az egyes üzemek élén nem áll külön vállalatvezető, a munkát hozzáértő fegyveres női fegyőrők irányítják, akik a rabok felett egyúttal a felügyeleti jogot is ellátják. A női rabmunkások keresete igen csekély, bármennyit dolgozzanak, mégsem megy fel a papírforma szerint havi 200 forint fölé.

Az Igazságügyi Mezőgazdasági Vállalat.

Az igazságügyminisztérium tulajdonában lévő földbirtokok közül az utóbbi évek során egyedül csak a Fehér megyében lévő BARANCSKA melletti birtok növekedett meg, melynek terjedelme eléri a 6.000 katasztrális holdat. Ezen a birtokon kívül még az alábbi helyeken rendelkezik az Igazságügyminisztérium saját birtokállománnyal: HARTA-ÁLLAMPUSZTA, és SZEGED. Ezek nagyobb, összefüggő birtokok. A kisebbek közé tartozik a KALOCSA melletti kertgazdaság, a JÁSZBERÉNYI gazdaság, a MÁRIANOSZTRA-i gazdaság, ahol fakitermeléssel foglalkoznak, az ASZÓD-i gazdaság, valamint a CEGLED-i és SZEKESFEHÉRVAR-i gazdaságok, ahol fiatalok rabokat dolgoztatnak.

Az utóbbi évek során az Igazságügyminisztérium elvesztette 1950 tavaszán a VÁC-i kertgazdaságot és a VÁC-i pusztai birtokát, 1950 őszén SOPRON-i birtokait, valamint több más, kisebb vidéki büntető intézet gazdaságát, melyek a helybeli állami gazdaságok tulajdonába mentek át.

Az igazságügyi mezőgazdasági vállalat birtokain általában csak paraszti származású és politikai foglyokat dolgoztatnak. Sok közöttük a hosszabb szabadságvesztésre ítélt rab is. Annak ellenére, hogy ezeken a birtokokon lazább a felügyelet, mégsem tartanak a rabok szökésétől, mert szinte mind családos emberek és tudják, hogy szökésük esetén hozzátartozóikat sodornák bajba. Ezen kívül az igazságügyi birtokokon foglalkoztatott rabok helyzete, különösen az ellátás terén lényegesen jobb, mint a többi raboké. Bártilos, de az örök elnézése folytán tavasztól őszig hozzájutnak gyümölcshöz, friss zöldséghez, főzelékféléhez, ami az ipari munkán foglalkoztatott rabok részére elérhetetlen álom. A mezőgazdasági munkát végző elítéltek munkájukért napszámot kapnak, melyből nincsen levonás. A végzett munka szerint három napszám kategóriába vannak besorolva: az első

/more/

HUNGARY

/cont'd/

8.

csoportha tartozók napi 2.20 forintot, a másodikkak 1.80 forintot, a harmadikban pedig napi 1 forintot kapnak, melyet azután számlájukon javukra írják. A gazdasági munkát végző rabok részére is norma van megállapítva, melyet ha nem teljesítenek, szigorú pénzbüntetésben részesülnek.

Bérmunkára kiadott elítéltek.

Az Igazságügyminisztérium egyik fő jövedelmi forrását az állami gazdaságoknak, vállalatoknak és üzemeknek, bányáknak bérbeadott elítéltek rabszolgamunkája után járó munkabérek teszik ki. Az állami gazdaságok megfelelő díjazása fejében két-három hónapos időtartamra az Igazságügyi Mezőgazdasági Vállalattól ugynevezett "rohambrigádokat" igényelhetnek, melyek segítségével az elmaradott legnehezebb betakarítási munkálataikat /gyapotszedés, répaszedés stb./ végeztetik el. Hasonló bérabszolga brigádok dolgoznak a tiszántúli rizsföldeken is. Ezek a bérbeadott elítéltek sokkal nehezebb ellátási viszonyok között, több és nehezebb munkát kötelesek végezni, mintha az Igazságügyi Mezőgazdasági Vállalat valamelyik birtokán dolgozhatnának és nehéz munkájukért is csak napi csekély 1.50 forintot irnak jóvá számlájukon, ha az előírt normát teljesítik.

Az ipari vállalatoktól bérbevevett elítéltek a legkülönbözőbb munkákkal nyernek foglalkoztatást, de kivétel nélkül mindenütt a legnehezebb fizikai munkát kell végezniük a legembertelenebb körülmények között. Jelenleg az alábbi építkezéseknél dolgoztatnak nagyszámú bérabszolgát: SAJÓBÁBONY, INOTA, SZTALINVÁROS, BUDAFOK és CEGLED átörtelt uti építkezés. MOHÁCS-on és SÁTORALJAUJHELY-en nagyobb uti építkezésnél, ZÁHONY-ban és NYIREGYHÁZA-n pedig nagyobb vasútépítkezési munkálatoknál. Az ipartelepek közül az alábbiak dolgoztatnak bérbevevett elítélt kényszermunkásokkal: RÁKOSI MÁTYÁS MŰVEK, /belső építkezés és szakmunka/ szak- és segédmunka, KÖBÁNYA-i Téglagyár, BUDAPEST /szak és segédmunka/, LÁBATLAN-i Cementgyár és Mészművek /segédmunka/. A bányák közül bérbevevett elítéltek kihasználásával termelnek a BÖRZSÖNY-i szén-vas és ércbányák, melyek elítélt rabokkal hozatták rendbe kimerült tárnáikat és a még található jelentéktelen mennyiségű nemesfémeket rabokkal aknáztatják ki, mert a munka szabad bányászokkal való elvégeztetése nem fizetődne ki. Elítélt rabok végzik a DOROG-i bányaépítkezéseket, fejtik a szenet DUDAR-on és PISZKE-n, dolgoznak az OROSZLÁNY-i szénbánya bővítésén, valamint fejtik követ TARCAL-on és UZSABÁNYA-n.

Az Igazságügyminisztérium Gazdasági Osztályának és az alája rendelt két vállalatnak vezetői, szakreferensei, havonta egyszer tartanak a Markó utcai központban vezetőségi értekezletet. Ezeken a gyűléseken az örökös refrén: hogyan lehetne az elítéltekkel még több munkát és még olcsóbban végeztetni. Ezeken az üléseken egyes jobbérzésű emberek, mint például KÖKÉNY Imre vagy SZALAY Gyula ismételtlen megkísérelték, hogy olya szociális javaslatok kerüljenek elfogadásra, melyek az elítélt kényszermunkás tömegek ember-telen helyzetét némiképpen enyhítenék. KARDOS János, FEKETE Tibor és dr. ACSAY László azonban mindig megbuktatták ezeket a javaslatokat. Így ACSAY az idei májusi értekezleten

/more/

HUNGARY

/cont'd/

9.

kijelentette: "Az Stáves terv teljesítésének előfeltétele, hogy olcsó és kellőszámu munkaerő álljon rendelkezésre. Ezért a letartóztatottak és elítéltek munkaerejét nem szabad parlagon hevertetni, hanem azt a végletekig ki kell használni. A proletárdiktatura a munkaerőgazdálkodás terén soha nem tapasztalt kellemes helyzetet teremtett, az, aki nem foglalkoztatja megfelelően ezt az olcsó munkaerőt, az szabatázst követ el a népgazdaság ellen. Ezért nem szabad kimélni az elítélt rabokat, csak annyit szabad megadni nekik, hogy teljesen munkaképtelenné ne váljanak, mert az megint csak nagy károkat okozhatna a népgazdaságnak".

EVAL. COMMENT: Existence of the "gazdasági osztály" /official name "gazdasági igazgatóság" / in the Ministry of Justice, of the industrial and agricultural enterprise section the same Ministry, that of the BUDAPEST, SZEGED, and KALOCSA-enterprise-groups is confirmed: see Item No 5675/51 on the buttons-factory attached to the BUDAPEST-enterprise-group; also confirmed the existence of the Kőbányai Hajlított Butorgyár and that of the Kőbányai Műanyaggyár referred to in connection with the aforementioned buttons-factory. See Items Nos. 3168/52 on the ÁLLAMPUSZTA-HARTA prison farm and Item No. 4830/51 on the SZEGED-NAGYFA prison farm connected with the SZEGED-crsz. /Csillag!-börtön. No confirmation available in our files on the existence of other enterprises /industrial and agricultural/ referred to in above report.- Confirmation available on the following persons' name and position: FEKETE, KÖKÉNY, GÁBOR /igazságügyi mérnök/ as well as on VASAS, SZALAY /see for them Item No. 5675/51; the ZAMELCSEK mentioned in above report is very likely to be identical with the ZAMELCSEK referred to in Item No. 5675. - The BUDAPEST-telephon directory lists a KARDOS "min.o.tan." and also a Dr. ACSAY who may be identical with the above mentioned persons holding the same name but this is only an unconfirmed assumption of ours; all other names are unconfirmed in our files. The large-scale employment of prisoners /political and common/ and their ruthless exploitation is an especially sad aspect of Hungary's Communist regime. See Items Nos. 9274/51 and 3380/52 on the general rules concerning the employment and exploitation of the prisoners, the tricks resorted to in order to decrease to a meaning

/more/

HUNGARY

/cont'd/

10.

less minimum the wages earned by them; the figure indicated in Item No. 9274/51 for the number of prisoners employed especially in the buildings-construction trade seems to be rather exaggerated; above figure is likely to be more correct. - See on the passage of the VAC-penitentiary to the ÁVR, Item No. 9685/51.

See for confirmation on prisoners' being employed at the SAJÓBÁBONY project, Items Nos. 1289, 1396/51 as well as 806, 3169 and 5125/52, at INOTA, Item No. 1377, at SZTALIN-VÁROS /DUNAPENTELE/, Items Nos. 4933 and 6972/51, at CEGLÉD /Törteli út/, Item No. 10042/51, at ALBERTFALVA /BUDAFOK/, Items Nos. 1377/51, as well as 2401 and 5328/52, at OROSZLÁNY, Item No. 5828/52, at TARCAL and UZSABÁNYA, Item No. 2203/52. - No confirmation available in our files on the employment of prisoners' are put to work is not complete. See for background information this subject the following Items: 2056/51 /RECSK/, 13099/51, and the one mentioned in the comment /BERNÁTKUT/, 12768/51 /KAZINCBARCIKA6, 3402/52 /SZABADSZÁLLÁS6, 5151/52 /TISZALÖK/, 5284/52, /HEJŐCSABA/, 5402/52, /MISKOLC&HEJŐCSABA/, 4808/52 /FOKTÓ/, 6472/52, /PILISSZENTIVÁN/, 9768/52 /JÁSZBERÉNY/, 2852 and 8934/52 at sovhozes/.

Above report is considered a good round-up on the mass-employment of prisoners' labor all over Hungary and completed, with the aforementioned Items, might be suitably used in a featuring programs.